

Planiranje sportskog turističkog događaja - primjer rukometnog kampa

Mršić, Elena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:310651>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij

ELENA MRŠIĆ

Planiranje sportskog turističkog događaja – primjer rukometnog kampa

Planning a Sports Tourism Product – An Example of a Handball Camp

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij
Menadžment održivog razvoja

Planiranje sportskog turističkog proizvoda – primjer rukometnog kampa

Planning a Sports Tourism Product – An Example of a Handball Camp

Završni rad

Kolegij: **Menadžment sporta u turizmu**

Student: **Elena Mršić**

Mentor: **Prof. dr. sc. Marko Perić**

Matični broj: **2563**

Opatija, rujan 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI RADA

Ime i prezime studenta: Elena Mršić
Matični broj: 25063

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom

Planiranje sportskog turističkog proizvoda – primjer rukometnog kampa

izradila/o samostalno te da sam suglasna/suglasan o javnoj objavi rada u elektroničkom obliku.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

U Opatiji, 11.09.2023.

Elena Mršić
Potpis studenta

Sažetak

Rukomet je jedan od najpopularnijih sportova današnjice. On je gotovo idealan sport za razvoj mladih jer razvija psihomotoričke i intelektualne osobine čovjeka. Cilj ovog rada je osim opisivanja organizacije i načina funkcioniranja rukometnog kampa, opisati glavne karakteristike sporta, rukometnog odgoja te to povezati s aspektom odrastanja i ponašanja djece. To je zapravo najvažnija misao uz pomoć koje se i gradi cijeli okvir sudjelovanja djece u sportskim događajima. Mjesto koje je kombinacija sporta i druženja je rukometni kamp koji je sinonim za skup društvenih i fizičkih elemenata. Potiče mnoge pozitivne aspekte kod djeteta u kratkoročnom i dugoročnom smislu. Postoje mnoge povezanosti između inteligencije i rukometa i ovim se sportom zadovoljavaju mnoge potrebe, kako djeteta tako i odraslog čovjeka. Osim navedenih pozitivnih segmenata, sportski turizam postaje sve zastupljeniji, te organizacija sportskih (rukometnih) kampova omogućuje promoviranje destinacije i unaprjeđenje turizma. U ovom radu pozornost će se usmjeriti i na ekonomske učinke sporta, te tržišne aspekte sporta u turizmu i na kraju mogućnosti i ideje unaprjeđenja.

Ključne riječi: sportski turizam; rukometni kamp; rukometni odgoj; utjecaj sporta djecu

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Uloga sporta u društvu.....	2
1.1.Funkcije sporta	2
1.2.Tehničko-taktička kreativnost	3
1.3.Društvene promjene	6
1.4.Utjecaj sporta na razvoj djece	6
2.Sportski turizam.....	10
2.1.Ekonomske i tržišne aspekte sporta	12
2.2.Vrste sportskog turizma.....	16
2.3.Ciljevi razvoja sportskog turizma.....	17
3.Rukometni kampovi kao sportsko-turistički proizvod	20
3.1.Rukomet u Hrvatskoj	20
3.2.Planiranje i organizacija rukometnog kampa	21
3.3.Glavni organizacijski elementi.....	23
3.4.Primjeri kampova.....	24
3.5.Prijedlozi za poboljšanje.....	26
4.Zaključak.....	28
Bibliografija	29
Popis tablica, grafikona i slika.....	31

Uvod

Ovaj rad je usmjeren na sve elemente koje sadržava rukometni kamp, od ekonomskih čimbenika do utjecaja i razvoja ovakvog proizvoda među djecom različite dobi. Kako bi bilo koji turistički proizvod bio funkcionalan potrebno je uklapanje niza elemenata. U slučaju planiranja rukometnog kampa ponajprije je potrebno upoznati karakteristike i proces razvoja djece kako bi se na kvalitetan način moglo pristupiti grupi djece određene dobi prateći društvene, ekonomske i sve ostale aspekte razvoja.

Lokacija održavanja rukometnog kampa daje mogućnost da se osim samog sportskog turizma, omogući razvoj turizma u cjelini, te je zbog sve veće popularnosti sporta u turizmu očekivano da će nositelji ponude biti oni koji zadovoljavaju i prate želje potrošača, istražuju promjene u afinitetima i pokušavaju nuditi sadržaje koji zadovoljavaju svaki element klasičnog turizma na kojeg su nadograđeni elementi sportskog turizma.

Predmet istraživanja ovog rada je pokušaj opisivanja svih zasebnih čimbenika koji utječu i dio su turističkog proizvoda rukometnog kampa, te shvaćanje da svi čine cjelinu i stvaraju balans kako bi se stvorio kvalitetan turistički proizvod. U ovom se radu također daje značaj na sportski turizam i segmente i utjecaje na djecu tijekom njihovog odrastanja.

Prilikom pisanja ovog rada korištene su metode sinteze i analize podataka iz literature područja turizma i sportskog turizma, pretraživanje web stranica i metode deskripcije.

Strukturu preddiplomskog rada pod nazivom: Planiranje sportskog turističkog proizvoda – primjer rukometnog kampa je prikazan kroz uvod, tri poglavlja i zaključak. Prvo poglavlje je usmjereno na uloge i obilježja sporta u društvu, sposobnosti koje sport unaprjeđuje kod pojedinca i grupe, te način na koji sport utječe na djecu i kako se djeca razvijaju uz rukometni odgoj. Sljedeće poglavlje objašnjava sport i sportski turizam, te ekonomske i tržišne aspekte uz ciljeve razvoja sportskog turizma. Treće poglavlje ističe i opisuje rukometne kampove kao sportsko-turistički proizvod, te prikazuje općenite odrednice rukometa uz planiranje i glavne organizacijske elemente rukometnih kampova. Omogućava uvid u najvažnije informacije o rukometu u Hrvatskoj i prijedloge za poboljšanje ponude na području rukometnih kampova.

1. Uloga sporta u društvu

Sport utječe na sve društvene sfere, bez obzira radi li se o odnosu djece i sporta, odraslima, socijalno ugroženom ili imućnom sloju, utjecaju na ravnopravnost spolova i svim ostalim etapama društvenog razvoja.

Kada se radi o socijalno ugroženijem okruženju, sport omogućava sudjelovanje svima koji imaju volju za fizičku aktivnost ili bilo kakav oblik sportske rekreacije. Ukoliko se ne radi o individualnim sportovima, za koje je potrebno izdvojiti puno veću količinu novaca nego za timске sportove, stvara se mogućnost svima da se uključe u svijet sporta. Iako se i u nekim situacijama mogu uočavati razlike, sport je taj koji stvara balans i u mladoj dobi sportaša ne ovisi o nečijem socijalnom statusu. Ukoliko se dosegne nivo gdje je potrebno ulagati određenu količinu novaca u unaprjeđenje, postoji niz načina kako se može pomoći takvim sudionicima u sportskim aktivnostima i kako oni mogu ostvariti svoje ciljeve trudom i radom i moguće je ukoliko se ne radi

Kod ravnopravnosti spolova najbitnije je naglasiti da „Jednakopravnost u sportu znači i u-vjeravanje da žene imaju pravo baviti se sportom, da vjeruju u uspjeh i postignu ga unosenjem ženskih vrijednosti u organizaciju i legitimnost tih vrijednosti.“¹ To poručuje da unosenjem ženskog glasa, mišljenja i sposobnosti je moguće stvoriti pozitivnu i uspješnu organizacijsku cjelinu u kojoj se ženske osobine oblikuju i stvaranjem svojih načina se omogućuje racionalno sagledavanje situacija i cjeline.

Kada se djeca povezuju sa sportom, moguće je izvući samo pozitivne elemente kojima grade sve sastavnice pozitivnog društvenog života. Sport na djecu utječe pozitivno u svim aspektima i stvara pregršt korisnih navika. Djeca se uče socijalizaciji u ranoj dobi i uče se organizaciji vremena. Kada se uspoređuju pozitivne i negativne strane, pozitivne su definitivno u prednosti i pomažu u izgradnji djece u svjesnije i odgovornije ljude.

1.1. Funkcije sporta

Sport je proširio svoj utjecaj na mnoge sfere uključujući političke, ekonomske, društvene, kulturne, obrazovne, zdravstvene i slične. Uključen je u mnoge institucije kao što su škole, općine, privatna poduzeća, zdravstvene i društvene ustanove.

Društvene funkcije sporta podrazumijevaju etičke i pozitivne vrijednosti u društvu. One omogućuju stvaranje oslonca očuvanja zdravlja stanovništva. Javnost doživljava sport kao centar

¹ Ivetić N., Sport i društvo, str. 6

moralnog integriteta, te se na taj način stvara pozitivno stajalište o aktivnostima koje pozitivno utječu na čovjeka. U kontekstu fizičke aktivnosti postiže fizičko i mentalno zdravlje te na taj način sudjeluje u zdravstvenoj politici države. Kod određene destinacije, sport je u mogućnosti promovirati sportske događaje, organizacije i na taj način utjecati na turističko unaprjeđenje destinacije.

Kulturni značaj sporta pomaže pri održavanju kulturnog integriteta društva. Kultura u okviru u kojoj individua živi predstavlja najbitniji faktor za razvoj čovjeka. Kultura određuje način življenja ljudi te se razlikuje od jedne do druge sredine. Njome se ostvaruju ideali kojima se teži, te se ona povezuje sa dnevnim aktivnostima pojedinca i njegovim životnim stilom. Utjecaj kulture na sport oblikuje pojmove kao što su sportska i fizička kultura i stvara veliki utjecaj na sportska događanja. Sportska kultura se manifestira na način tolerancije i prihvaćanja različitosti te u izgradnji kolektivnog duha.

Organizacijska funkcija u sportu je izražena na način uređenja pojedinačnih organizacijskih sustava koji sudjeluju u sportskim aktivnostima i događajima bilo koje vrste. Organizacija predstavlja podjelu u aktivnostima povezanim sa sportom i sportskim događanjima te predstavlja neizostavnu funkciju bez koje bi održavanje sportskih događaja bilo nemoguće. Organizacija određenih sportskih događaja zahtijeva dugo vrijeme planiranja i utvrđene i podijeljene poslove kako bi pojedinačna organizacija posla stvorila uspješnu cjelinu i krajnji uspjeh. Kod organizacije posla u sportskim događajima je bitan raspored autoriteta u skladu sa utvrđenim odgovornostima i formiranje radnih grupa koje su međusobno povezane kako bi se stvorila organizacijska cjelina.

Jedna od također bitnih funkcija sporta je menadžment. On je podijeljen na planiranje, kontroliranje, organizaciju i vođenje.² Planiranje omogućuje određivanje kako i na koji način će se određena aktivnost obaviti. Kontroliranje mjeri izvršenja i poduzima akcije kako bi se određeni rezultat postigao. Zadatak organizacije je pripremiti i uskladiti zadatke, ljude i sve resurse u funkcionalnu cjelinu, te je vođenje način usmjeravanja kako bi se postigao što bolji krajnji rezultat.

1.2. Tehničko-taktička kreativnost

Tehničko-taktička (te-ta) kreativnost je element razvoja koji se unaprjeđuje tijekom procesa sportskoga odgoja. To je svjestan proces, koji se temelji na prethodno stečenim znanjima o

² Koontz H., Donnell O., Principles of management

pojedinom sportu, a manifestira se kao sposobnost kreiranja novih te-ta situacija u igri i traženja alternativnih te-ta rješenja.³

To je širok pojam u koji spadaju i utječu novi elementi koji oblikuju stvaranje tehničko taktičke kreativnosti, kako kod pojedinca, tako i kod grupe. Pojednostavljeno bi ovu vrstu kreativnosti mogli opisati kao sve što je potrebno da se rad (treniranje), pretvori u igru.

Učenje tehničkih elemenata se odvija na način imitiranja pokreta odraslih, te pokušavanja usvajanja istih i primjenjivanja ih u igri. Kada dijete kvalitetno primi određenu konstrukciju i razumije je, postoji četiri koraka koja opisuju što je potrebo da se s njom nešto može i stvoriti.

1. Informacija – bez činjenica dijete nema što „umrežiti“
2. Vrijeme za obradu informacije – bez dovoljno vremena, informacija će biti krivo „umrežena“
3. „Dovoljan broj ponavljanja – uspješnih i neuspješnih kako bi se stvorile čvrste veze s različitim centrima u mozgu
4. Emocije – što su snažnije i pozitivnije, dijete će brže i kvalitetnije zapamtiti, a ako je prisutan manjak emocije ono će brzo zaboraviti⁴

Jedan od najvažnijih elemenata u bilo kakvom razvoju, pa tako i u stvaranju te-ta kreativnosti, je trener i vodstvo. Osnovna uloga trenera je da svoje znanje prenese i omogući sportašima shvaćanje informacija koje je podijelila/o. Vodstvo možemo podijeliti u tri skupine a to je autoritarno, demokratsko i kompetentno.

Autoritarno se vodstvo u sportskoj zajednici može opisati kao visoki stupanj kontrole, moraliziranje, kritiziranje, pretjerano hvaljenje, ismijavanje, vrijeđanje, netolerantnost, te u situaciji sukoba se već unaprijed zna tko je kriv.⁵ Ovakva vrsta vodstva ostavlja negativan utjecaj na one prema kojima je takav pristup usmjeren, te dovodi do najgoreg scenarija u sportskoj aktivnosti, a to je da je sportašu neugodno, da se ne osjeća opušteno, da dolazi do straha kada je potrebno pokazati svoje mogućnosti, te vremenom dolazi do manjka motivacije ili u suprotnoj situaciji dolazi do konflikta između igrača i trenera ukoliko je igrač takvog karaktera. Ovakva vrsta vodstva ne može donijeti pozitivne rezultate nego može negativno utjecati na cijelu skupinu i dovodi do grupnog nezadovoljstva čime ovakvo vodstvo samo povećava jačinu negativnih reakcija. Autoritarni će trener razmišljati umjesto igrača, naređivati što trebaju raditi, neće

³ Papić, Učenje kreativnosti u sportu, str. 34

⁴ Papić, Učenje kreativnosti u sportu, str. 39

⁵ Papić, Učenje kreativnosti u sportu, str. 65

se usmjeriti na proces stvaranja vještina već će reći da treba raditi onako kako on kaže, a on je do toga zaključka došao svojim iskustvom ili osobnim mišljenjem. U ovakvom su vodstvu „mišljenici“ ti kojima je uvijek dobro i ukoliko učine pogrešku neće biti toliko problematično, za razliku od onih koji po nekim (često osobnim) kriterijima treneru nisu ispunili njegove osobne zahtjeve i oni su ti koji se kreću u negativnom radnom okružju.

Osnovne odlike demokratskog „vodstva“ su da je trener moderan, ne želi se nadmetati, nema jasno izraženo mišljenje, izbjegava sukobe, ne daje značaj mnogim stvarima, te u konačnici djeluje nezainteresirano. To negativno utječe na sportaša bilo koje dobi, a posebno na djecu jer dobivaju dojam kako trenutna aktivnost nije bitna, nedostaje im motivacije, ne shvaćaju okolinu i ono što rade ozbiljno. Ovakva vrsta vodstva je također negativna jer trener ne preuzima odgovornost za svoje postupke i ne smatra da je on taj koji nosi najveću važnost u formiranju cjelokupnog sustava igre. Bitno je da on pokazuje brigu i volju jer na taj način indirektno i djeci ističe da su to neizostavni segmenti uspjeha, a osim samog sporta daje djetetu smjernicu da s čime god da se bave da moraju biti motivirani, te željeti i voljeti ono što rade i da je nezainteresiranost negativna u izvođenju bilo koje životne aktivnosti. Trener ne osjeća kao netko tko je vođa i djeca rješavaju prepreke na koje naiđu sami te u većini slučajeva to ne rade ispravno. Djeca su ta koja su uvijek spremna na suradnju i ukoliko se prema njima postupi pravilno oni postaju motivirani, spremni na rad i ispunjavanje svojih maksimalnih kapaciteta. Ukoliko se trener u mlađim uzrastima koristi ovakvom vrstom vodstva, velika je mogućnost da se djeca razviju u tehnički nepravilne igrače, te se takve greške teško mogu ispraviti baš zbog flegmatičnosti trenera i manjka motivacije da ukaže na pogreške.

Zadnja vrsta vodstva je kompetentno vodstvo u kojem trener ima znanje i spreman je prenijeti ga na djecu. Održava ravnotežu između kvalitetnog rada i ugodne atmosfere. Ne nameće svoje mišljenje ali ga izražava i pokušava ići korak za djecom, postepeno poboljšavati njihove sposobnosti i pomoći im riješiti probleme i preći preko prepreka. Zna svoje zadatke i preuzima odgovornost za njihove posljedice. Ovakva vrsta vodstva prepoznaje koliko je negativno zloupotrebljavati autoritet i nametati svoja (nekada i neispravna) razmišljanja. Daje priliku svakome i shvaća da je svaki pojedinac drugačiji i da mora postojati individualni pristup pojedincu, a ne grupni pristup. Kod trenera koji se vodi ovakvim ustrojem nije cilj ucjenjivati, vrijeđati ili ponižavati druge. Ovakva bi praksa vođenja rukometnih ekipa bila idealna te bi se trebalo težiti ovakvim odlikama, pogotovo kod djece zbog toga što se ona u toj dobi razvijaju psihički i fizički, te nemaju u potpunosti izgrađenu ličnost, stoga ih se tako treba i tretirati a ne kao usavršene profesionalne igrače. U toj dobi bi se više pozornosti trebalo usmjeravati na odgojne metode koje će dovesti do uspješnog izvršenja tehničko – taktičkih zahtjeva.

1.3. Društvene promjene

Kako u svim etapama ljudskog života i promjena koje dolaze vremenom tako i u sportskom načinu života u kombinaciji društvenih promjena i sporta dolazimo do otkrivanja brojnih razlika kada se uspoređuje prošla i sadašnja vremena. U prošlosti se koristio drugačiji način odgoja, komunikacije sa učenicom/studentom/sportašem, bio je drugačiji kućni odgoj, bila su uvelike manja prava svih sudionika u grupi bilo koje vrste i djeca su se gradila u čvršće, odlučnije i otpornije ljude. U današnje je vrijeme pravo glasa postalo zastupljeno u svim sferama društva i uzrasta, uz mnoga druga prava koja djeca znaju od njihove mlade dobi, pa bi se moglo reći da brže odrastaju. Profesori u školama se često distanciraju od „odgajanja“ djece jer nailaze na brojne prepreke, različitosti mišljenja i nakon toga gubljenja autoriteta. Kako u školi, tako i na rukometnom terenu, roditelji odrađuju većinu stvari umjesto djeteta te ono smatra da je to normalno i koristi isto ponašanje i sa trenerom, od kojeg ne očekuje da mu usmjeri kritiku ili bilo kakvu informaciju u negativnom tonu. Zbog tolikog utjecaja roditelja na djecu, potrebno je odrediti granice i ne dozvoljavati roditeljima da mogu pristupiti svakoj sportskoj aktivnosti u aspektu sudjelovanja u treninzima ili uključivanja u sportske odluke trenera. Potrebno je napraviti balans gdje roditelji dobivaju dovoljno informacija i uključeni su u događanja, ali nemaju utjecaj na trenerove odluke. Već u četvrtoj godini života djeca počnu razumijevati pravila igre, sposobna su poštovati ih, te su sposobni za suradnju.⁶ Povezano s tim, djeca su u toj dobi sposobna primati i slušati informacije iz okoline, te u situaciji pritiska roditelja, u mogućnosti su njihove riječi preslikavati na fizičke aktivnosti i na taj način narušavati utjecaj trenerskog mišljenja. „Značaj sportske rekreacije ogleda se kroz pomoć čovjeku da se kao biološko, a prije svega društveno biće prilagodi na promjene koje nastaju u uvjetima života sa jedne strane, i uvjetima rada sa druge strane, ukazujući na zahtjeve motiviranosti koji proizlaze iz čovjekovih osobnih potreba i interesa za očuvanje zdravlja, vitalnosti, usporavanje procesa starenja i raspoloženje.“⁷

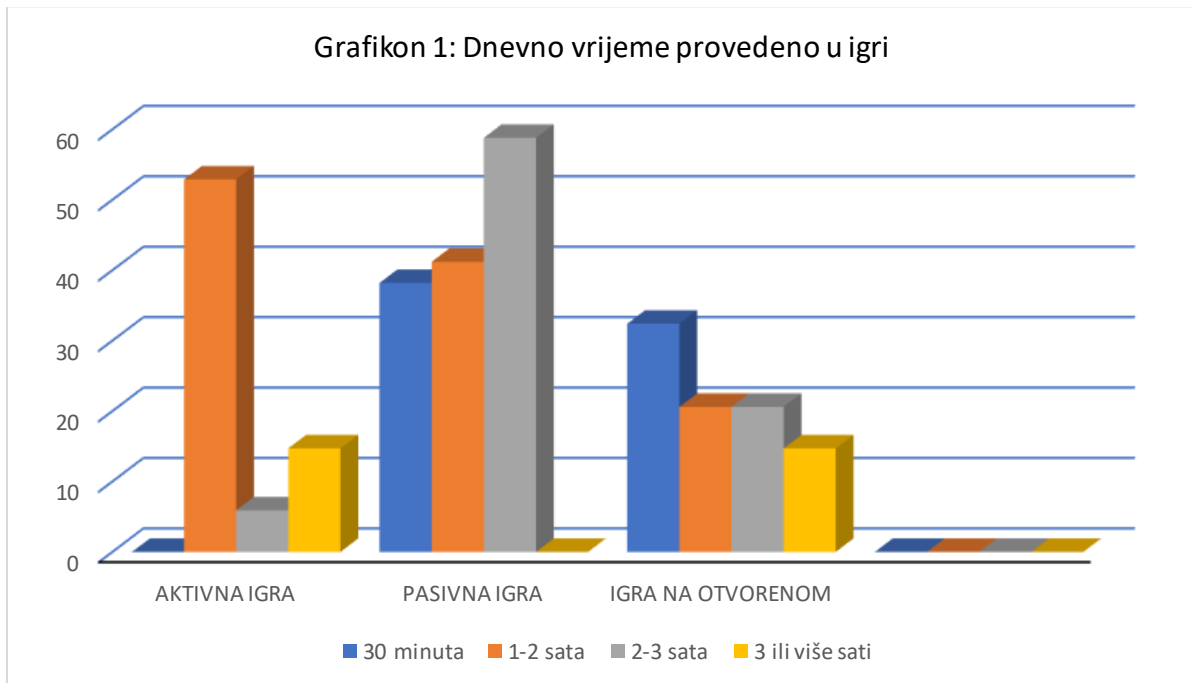
1.4. Utjecaj sporta na razvoj djece

Kao kod odraslih, pogotovo djece, kada dođe do nedostatka kretanja mogu se javiti posljedice nedostatka osnovnih pokretačkih snaga, gotovo svih vitalnih funkcija, smanjuju se osnovne

⁶ Sindik, Sport za svako dijete, str 31.

⁷ Subotić N.: Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi.“, str. 7

motoričke sposobnosti itd.⁸ Danas je puno faktora prisutno u manjku fizičke pokretnosti djece, prva bi bila tehnologija koja je danas svima dostupna te se samo razvija i djetetu može u potpunosti zaokupiti pažnju i dijete može provesti puno vremena ne krećući se s time da mu tehnološka sprava drži koncentraciju i aktivira mnoge osjetilne funkcije. Uz ubrzani tempo življenja roditelji sve više prepuštaju tehnologiji da upravlja djetetovim slobodnim vremenom, te kao rezultat toga dijete nema niti želju, volju ni naviku odlaska u prirodu ili na otvoreno.

Izvor: Samostalna izvedba autora prema: Ročić, Tjelesna aktivnost djece, Sveučilište u Zagrebu, 2019.

Prema grafikonu se može zaključiti da je u današnje vrijeme sve veći broj pretile djece, što je rezultat prethodno navedenih činjenica. Manjak tjelesne aktivnosti osim što imaju negativan utjecaj na tjelesno, ima negativan utjecaj i na mentalno zdravlje pojedinaca. Mentalno se zdravlje manifestira na područjima anksioznosti, depresivnosti, psihomotoričkim smetnjama, na području samopoimanja i dobrog osjećanja.⁹ Logična je konstatacija da ukoliko je dijete u doslovnom smislu riječi zatvoreno u sobu ili se kreće relacijom škola – kuća, da će i mentalno biti zatvorenije, za razliku od onih koji borave u društvu i imaju dodira sa komunikacijskim i društvenim vještinama. Svako se dijete zasigurno osjeća bolje ako je dio kolektiva, ako je prihvaćen i uči kako izražavati svoje mišljenje i osjećaj u situaciji kada se netko i ne slaže sa izrečenim.

⁸ Sindik, Sport za svako dijete, str. 38

⁹ Sindik, Sport za svako dijete, str. 40

Na taj način ne zadržava negativne misli unutar sebe i automatski zdravije razmišlja. Dakle, bavljenje bilo kakvom vrstom aktivnosti promiče unutarnje i vanjsko „obnavljanje“.

Sa druge strane, moraju se uzeti u obzir i mogući negativni aspekti aktivnosti na dječje zdravlje. Ukoliko dođe do forsiranja i prevelikog napora, događa se kontraefekt gdje se automatizmom preokrene mišljenje djeteta i zbog pritiska negativno gleda na situaciju u kojoj se nalazi. Bilo kakva vrsta neuspjeha duplo više demotivira pojedinca i dolazi do trenutka u kojem on odustaje i zaključuje da nije sposoban preći prepreku koja se pred njim našla. Osim psihičkih smetnji do kojih dolazi, stvaraju se i one fizičke gdje može doći do iscrpljenosti i povrijeđene uslijed pretjeranog napora. U tom procesu veliku ulogu igra stručna osoba koja je tu da procijeni granice pojedinca/skupine, te pokuša izvući maksimum ali ne preći granicu njihove izdržljivosti. Također je jedna negativna stavka da u grupnim spotovima može doći do konflikta zbog različitosti mišljenja, jer je svaki igrač drugačiji, ima drugačiji vid motivacije i shvaćanja okoline, te je u svim uzrastima jedna od „opasnosti“ upravo ta konfliktna strana. Tu je također bitna stručna osoba koja je tu da usmjeri razmišljanja i pokuša stvoriti balans između različitosti.

Utjecaj sporta na odgoj djece je usko povezan sa rukometnim odgojem koji omogućava unaprjeđenje djeteta u svim aspektima. Smisao rukometnog odgoja je učenje tehničkih elemenata izvođenjem pokreta u cijelosti, uz istovremeni razvoj psihomotoričke brzine i tehničko taktičke kreativnosti.¹⁰

Sportski odgoj u cjelini ne čini samo unaprjeđenje fizičkih, motoričkih ili sličnih karakteristika djeteta. Ono objedinjuje i psihičke, društvene, komunikacijske i brojne druge aspekte koji utječu na formiranje djeteta i kako bi ovakav događaj sudjelovao u njegovom odrastanju i razvoju. Trening se ne sastoji samo od fizičkih napora, već stvara kod djece osjećaj poštivanja autoriteta, uči ga ponašanju u grupi, savladavanje prepreka, omogućuje mu da shvati koliko motivacija može pozitivno utjecati na odrađivanje zadatka bilo koje vrste, stvara sliku o tome kako da nauči organizirati vrijeme i obaveze te mu pokazuje da nije nemoguće uklopiti školske i sportske obveze, te mnoge slične segmente za zdravo odrastanje i buduće ponašanje. Uči ga organizaciji vremena i aktivnosti, Svi ovi elementi čine razliku između sportaša i osobe/djeteta koja nikada nije bila uključena u sportski svijet.

Djeca na treninzima žele naučiti, no prisutnost stručne osobe koja ih motivira je ključna za uspjeh obavljanja bilo kakvog zadatka i otkrivanja maksimalnog potencijala kod pojedinca. Posebnu mogućnost učenja imaju djeca u dobi polaska u osnovnu školu, te je u tom uzrastu

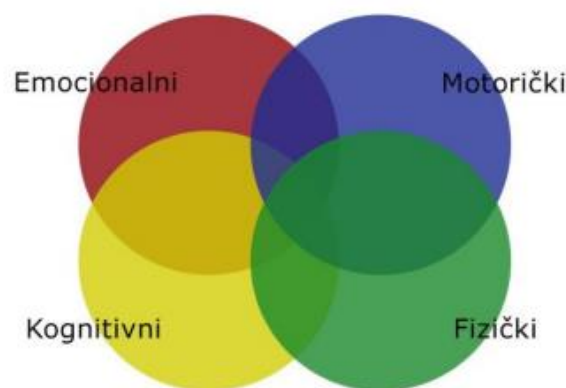
¹⁰ Papić, Učenje kreativnosti u sportu, str. 91

razdoblje u kojem oni mogu najviše usvojiti, naučiti i primijeniti. Iako ne postoji usvojeni pojam „dječja tehnika“, nego je to niz aktivnosti na kojoj se u toj dobi radi kako bi se kasnije stvorila tehnika igračice/ča u razvoju.

Što se tiče odgoja koji je usmjeren na treniranje, kao u svakom sportu, postoje maksimumi kod određenog uzrasta djece, pa se skladno tome treba i ponašati. Ne treba ih pritiskati i stvarati im smetnju i osjećaj krivnje ako nešto naprave nepravilno, nego je potrebno oblikovati i postepeno unaprjeđivati stečeno znanje. Postoje i vrste nepravilnosti koje se same od sebe isprave vremenom (npr. vođenje lopte), te nije potrebno ulagati previše truda u ispravljanje takvih elemenata, jer sa druge strane postoje brojni elementi koji ako se ne isprave do određene dobi mogu zadavati mnoge probleme u daljnjem razvijanju rukometnih vještina.

Sportski odgoj je onaj koji stvara ne samo igrača, nego čovjeka. U dobi kada djeca postaju mladi ljudi i kada krenu u srednju školu vidljiva je razlika u ponašanju i razmišljanju sportski aktivnih i sportski neaktivnih učenika. Oni kojima sport nije bio sfera zanimanja u mladosti pa okrenuti drugim područjima zanimanje koja su u većini slučajeva manje dobra od onih sportskih. Oni su tijekom odrastanja našli druge zanimacije koje nisu tako pozitivno utjecale na njih kao što sport utječe, te zbog svih navedenih razloga sport je, ukoliko djeteta zanima, odličan korak kada krene u osnovnu školu, ako je moguće i ranije.

Slika 1: Interakcija 4 regije ljudskog razvoja

Izvor: Payne, Larry D., 2012

2. Sportski turizam

Sport je aktivnost u slobodno vrijeme čija je dominantna fizičko jačanje igrom i radom istovremeno, a odvija se kroz natjecanja obuhvaćena pravilima i specifičnim institucijama, s mogućnošću pretvaranje u profesionalnu aktivnost.¹¹ On predstavlja skupni pojam tjelovježbene aktivnosti u kojima dominira natjecateljski duh; njegovanje tjelesnih svojstava i sposobnosti, njihovo provjeravanje i unaprjeđenje putem igre, borbe i natjecanja.¹² Olimpijske igre, kao najveći sportski događaj na svijetu, približile su pojam turizma blisko uz sport. One su odličan primjer kako određeni organizirani događaji mogu pokrenuti lavinu dolazaka turista na određenu destinaciju radi sportskog događaja bilo koje vrste. Može se zaključiti da je takva popularizacija sportskih događaja uz globalnu dostupnost spojila sport i turizam uz koji se, osim društvenih elemenata vežu i ekonomski elementi. Sportski turizam kao pojam ima više definicija a jedna od njih je da se podrazumijeva kao putovanje u destinacije kako bi se promatrao sportski događaj. Sportska aktivnost je sve češći oblik odmora, gdje se uživa uz kretnju i stvara se oblik aktivnog odmora, dok je sportski turizam uzima u obzir profesionalnu, amatersku ali i pasivnu stranu sporta u kojoj su turisti gledatelji sportskih događaja. Sport broji preko 600 milijuna aktivnih sudionika¹³, gdje se veliki dio sportskih aktivnosti provodi u turističke svrhe. Kao primjer utjecaja turizma na prihode, neke države mogu poslužiti kao odličan pokazatelj utjecaja turizma na proračun, kao što su neki dijelovi Novog Zelanda čiji prihodi od sportskog turizma iznose 55% cjelokupnog proračuna države.¹⁴

Prema UNWTO¹⁵ sportski turizam je jedan od najbrže rastućih sektora u turizmu općenito, te je u posljednja dva desetljeća sve više turista zainteresirano za sportske aktivnosti tijekom putovanja bez obzira jeli njima glavni cilj dolaska sportske naravi ili ne. Sportski turizam omogućuje turistima upoznavanje lokalnih, kako mjesta tako i proizvoda, ima veću moć usmjerenja turista na željene lokacije zbog same organiziranosti sportskog događaja, gdje su turisti voljni posjetiti ili probati nešto što je preporučeno u sklopu događaja.

U ovakvom vidu turizma se stvara mogućnost približavanja turista lokalnim događajima i upoznavanje sa lokalnom kulturom. Kao što je već prethodno spomenuto, u novije doba se sve

¹¹ Došen L., Sportski turizam u Republici Hrvatskoj, str. 8

¹² Leksikografski Zavod Miroslav Krleža, Hrvatska enciklopedija ([šport | Hrvatska enciklopedija](#))

¹³ Bartoluci, M., Škorić, S., Stranešić, Z., (2016.) Sports tourism offer in Croatia. Zagreb: Poslovna izvrsnost, vol. 10, br. 2., str. 9.

¹⁴ UNWTO INTERNATIONAL CONFERENCE ON TOURISM AND SPORTS, (2016.) Technical note. Da Nang: UNWTO, str. 2.

¹⁵ 1 UNWTO - Sport Tourism, <https://www.unwto.org/sport-tourism/> (23.07.2022.)

više popularizira sportski turizam čemu je pridonio „suvremeni“ način života, gdje su ljudi postali osvješteniji o zdravijoj prehrani, treniranju, zdravlju ili bilo kakvoj fizičkoj aktivnosti.

Sportski se turizam svrstava u specifične oblike turizma. Generalni cilj ovakvog oblika turizma je zadovoljiti specifične zahtjeve turista, te na taj način omogućiti ispunjavanje želja onima koji prakticiraju takav životni stil. Sukladno sa njihovim željama, sudionici u specifičnim aktivnostima mogu uživati ljeti i zimi, jer i razlikujemo ljetni i zimski sportsko-rekreacijski turizam. On ovisi o lokaciji i prirodnim predispozicijama određene destinacije, kao što Jadranska obala pruža ljetne aktivnosti, tako Lika i Gorski Kotar mogu pružiti zimski vid ovakvog turizma. Razvoj pojedinih aktivnosti ovisi o lokaciji na kojoj je smještena, popularnosti i mogućnostima ulaganja u određenu regiju.

Slika 2: Pozicioniranje sportskih turista

Izvor: CIAMPICACIGLI, R. i MARESCA, S. (2004.) **The metalanguages between sport and tourism**, Symphonia. Emerging issues in management, Milano, str. 75.

Iz navedene slike su istaknuta 4 modela sportskih turista prema njihovoj poziciji ponašanja i osobini djelovanja. Aktivni amateri sudjeluju u amaterskim sportovima, utrkama, turnirima i sličnim događanjima koji nisu na profesionalnoj razini, te nemaju organizaciju kao na službenim/profesionalnim sportskim događanjima. Aktivni profesionalci su sportaši koji sudjeluju u sportskom događaju na profesionalnoj razini, te im je to prioritetna aktivnost. Pasivni amateri su gledatelji prethodno navedenih amaterskih sportskih događanja, dok su pasivni profesionalci

menadžeri ili sportski djelatnici koji u sportskom svijetu sudjeluju na način prisustva sportskim konferencijama, seminarima i sličnim događanjima u organizacijskom aspektu.

2.1. Ekonomski i tržišni aspekti sporta

Za početak, kao cilj ekonomskih aspekata sporta postavlja se spoznajni odnos između ulaganja u sport i ostvarenih rezultata u određenom vremenskom periodu. Zapravo, kao i u svim ostalim gospodarskim granama je cilj stvoriti što veći profit. Idealna slika bi bila da su ekonomski učinci sporta veći po svojoj vrijednosti od ulaganja u sport. Sport sam za sebe, osim društvenih, potiče i brojne ekonomske učinke i time je važan faktor u ekonomskom razvoju države koja je u moćnosti ulagati i unapređivati sport i sportski turizam. Povezano sa ovim zaključkom, zadatak ekonomike sporta je odrediti racionalan način ulaganja sredstava i drugih resursa u razvitak pojedinih područja sporta i utvrditi odgovarajuće metode za valorizaciju ekonomskih učinaka sporta, te je bitan element taj da se ekonomski učinci sporta ostvaruju na makro i mikro razini.¹⁶

Bilancu ulaganja i efekata sporta se može dijeliti na dvije kategorije, a to su ulaganja (inputi) i efekti (outputi). Efekte tj. outpute nadalje dijelimo na: a) društvene (humanističke) efekte i b) ekonomske efekte. Ulaganja podrazumijevaju sport na području odgoja i obrazovanja, natjecateljski sport, sportsku rekreaciju i kineziterapiju i sport invalida. Sa druge strane humanistički efekti obuhvaćaju natjecateljske rezultate, zdravstvene, odgojno-obrazovne, sociokulturne i političke efekte, dok pod ekonomske efekte spada sportska organizacija, sport u turizmu, sportska industrija i makroekonomski efekti.¹⁷

Izravni se ekonomski učinci ostvaruju na temelju prodaje sportsko-rekreacijskih usluga, tj. na fizičkoj prisutnosti turista koji koriste ponuđene usluge i sportske aktivnosti te na taj način (izravno) utječu na ekonomsku sliku područja, s time i države. Posredni čimbenici se manifestiraju kroz nekoliko čimbenika:

- motivacija za izbor turističke destinacije
- produženje turističke sezone
- prevladavanje sezonskog karaktera turizma
- povećanje izvanpansionske potrošnje

¹⁶ Bartoluci, Ekonomski aspekti sporta i turizma, str. 8

¹⁷ Ibid

- unaprjeđenje raznolikosti i kvalitete turističke ponude itd.¹⁸

Pod posredne čimbenike možemo ubrojiti one elemente koji se grade ustrojem i uređenjem, dugoročnim zadovoljavanjem zahtjeva turista zbog čega se oni iznova vraćaju na određenu destinaciju, ulaganjem i osmišljavanjem kvalitetnih turističkih ponuda i slične aktivnosti u sveukupnoj uspješnijoj percepciji turizma.

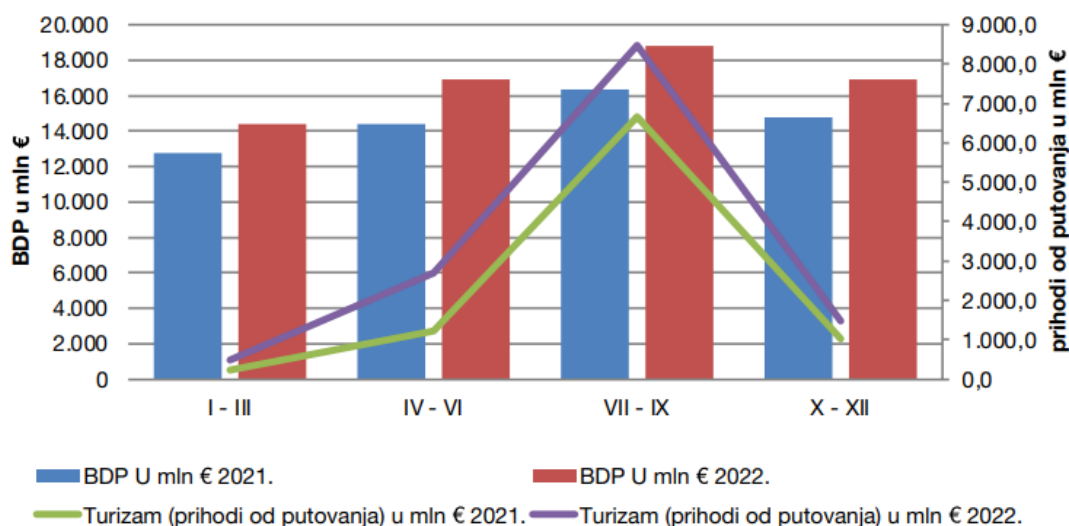
Tablica 1: Prihodi od turizma

Prihodi od turizma			
	2021.	2022.	INDEKS 2022./2021.
BDP (u mil. EUR)	58.207	67.390	115,8
PRIHODI OD TURIZMA (u mil EUR)*	9.134,4	13.113,8	143,6
UDJEL TURIZMA U BDP-u (u %)	15,7	19,5	124,0

*IZVOR: Hrvatska Narodna Banka

Izvor: Hrvatska Narodna Banka

Grafikon 2. BDP i prihodi od turizma 2022. (2021.) godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, PRIHODI OD TURIZMA

¹⁸ Bartoluci, Mato, Čavlek, N. i suradnici. Turizam i sport- razvojni aspekti, str. 23

Prema podacima iz prethodno priložene tablice i grafikona, može se zaključiti koliki je utjecaj turizma na državni proračun. U 2022. godini prihod od turizma je bio 13.113,8, dok je udjel turizma u BDP-u bio 19,5%.

Također se kroz uvid u godišnje kretanje turizma može zaključiti da je u razdoblju od šestog do devetog mjeseca (tijekom ljetne sezone), najveći BDP, te je u 2022. godini u tom vremenskom periodu iznosio preko 18 milijuna €.

Kao što je u prethodnim ulomcima navedeno, želja za putovanjem radi rekreacije je najvažniji razlog koji ljude potiče na putovanje. Iako je uvijek bilo ljubitelja sporta koji su putovali radi sportskih događanja, u suvremeno doba je to posebno zastupljeno.

Upravo radi ulaska u „suvremeni“ svijet, sve se više zahtjeva turista mijenja. Mogu se okarakterizirati kao dinamične promjene u domeni turističke ponude i potražnje. Sukladno tome, u sportskom turizmu se također događaju promjene. Turiste više ne zadovoljavaju osnovne usluge/mogućnosti, nego je potrebno istraživati njihove želje i na temelju toga graditi turističku ponudu. Kao odličan primjer se može navesti tržište Sjeverne Amerike gdje turisti zahtijevaju odmor pun doživljaja, nečeg posebnog i uzbudljivog. Oni traže adrenalin bilo koje vrste, te se sami aktivni, u ovom slučaju adrenalinski turizam podijelio u dva podsegmenta: *hard adventure* i *soft adventure*.¹⁹ To govori puno o želji za avanturom i adrenalinom ali puno i o potrebi za ulaganjima. Adrenalinski doživljaji trebaju imati strogo propisana pravila ulaganja i provjere kako bi bili sigurni i kako ne bi dolazilo do nesreća. U Hrvatskoj, za primjer adrenalinskog doživljaja pokazatelj može biti Zipline Pazi Medo. To je zipline u Lici koji posjetiteljima omogućava da na 80 metara iznad zemlje brzinom od 120 km/h proputuju oko dva kilometra i uživaju u krajoliku predivne Like. No gledajući sa druge strane, za ostvarenje ovog projekta bilo je potrebno izgraditi kuću koja služi za pripremu zipline let, još jedan objekt sa kojeg počinje spuštanje sa brda u avanturu, moraju se razraditi i osigurati sigurnosni elementi kako bi aktivnost u potpunosti bila sigurna sa najmanjom mogućnosti rizika. To je samo jedan od primjera poboljšanja turizma putem sportskih aktivnosti u područjima koja nisu na vrhu prioriteta kod turista. Ovaj je projekt izvrstan za unaprjeđenje i privlačenje brojnih posjetitelja u Ličko-senjsku županiju koja je u 2022. godini imala 651 000 posjetitelja, za razliku od Primorsko-goranske županije koja je imala 2.918 000 posjetitelja.²⁰

Kao još jedna vrlo popularna aktivnost koja predstavlja razvoj potražnje u turističko-sportskoj lepezi mogućnosti je pješaćenje označenim stazama. Cilj turista je uživanje u prirodi i

¹⁹ Čavlek, Ekonomski aspekti sporta i turizma, str. 94.

²⁰ Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, Turizam u brojkama, Turistički promet po županijama, str. 30

krajoliku uz fizičku aktivnost hodanja naznačenim turističkim stazama. Danas, svako područje koje je u mogućnosti stvoriti neki oblik pješačkih aktivnosti za turista, to i učini, jer je prioritet maknuti se iz užurbanosti gradskog života i uživati u blagu koje priroda ima za ponuditi. Ona područja koja su u mogućnosti pružiti ovakvu ponudu, spajaju više elemenata kako bi turisti ne samo pješačili, nego osjetili lokalne elemente područja, te za njih stvaraju rute putovanja uz uživanje u brojnim mogućnostima određenog područja.

Tablica 2: Deset gradova i općina s najvećim turističkim prometom.

Deset gradova i općina s najvećim turističkim prometom						
GRAD/ OPĆINA	TURISTI (u 000)		INDEKS 2022./ 2021.	NOĆENJA (u 000)		INDEKS 2022./ 2021.
	2021.	2022.		2021.	2022.	
Zagreb	634	1.078	170,0	1.375	2.206	160,4
Dubrovnik	518	1.029	198,6	1.865	3.483	186,8
Split	478	786	164,4	1.715	2.620	152,8
Rovinj	541	700	129,4	3.378	4.096	121,3
Poreč	415	594	143,1	2.441	3.230	132,3
Zadar	360	514	142,8	1.518	1.982	130,6
Umag	334	503	150,6	1.887	2.596	137,6
Medulin	331	437	132,0	2.149	2.741	127,5
Pula	281	399	142,0	1.452	1.928	132,8
Opatija	258	389	150,8	906	1.298	143,3

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, Turizam u brojkama, Turistički promet gradova, općina i otoka

Prethodna tablica može služiti kao pokazatelj turističke potražnje i usmjeriti nas u mogućnost ulaganja u nepopularna područja. Kao što tablica otkriva, najveća posjećenost je u gradovima na ili blizu mora, izuzev Zagreba kao glavnog grada Republike Hrvatske.

Kao još jedan segment turističke potražnje povezan sa sportskim proizvodom, važno je shvatiti koji su segmenti i od čega se sastoji sportski proizvod kako bi se on nakon toga mogao poboljšati.

Slika 3: Sastavnice sportskog proizvoda

Izvor: Gerber – Nel, C (2004): Determination of the brand equity, University of South Africa, str.79

Prema slici, sportski proizvodi mog biti:

- Sportski događaji: primarni izvor sportske cjeline koji se sastoji od igre, igrača, opreme i stadiona. Ovaj proizvod je temelj i neizostavan element, bez kojeg sportska industrija ne bi postojala.
- Sportska dobra: pod ovim se pojmom podrazumijevaju svi opipljivi proizvodi u ovoj industriji. Sportska oprema, suveniri, trgovačka roba i slično.
- Osobni sportski trening: proizvodi koji se proizvode kako bi ih sudionici na svim nivoima koristili, to su sve vrste zdravstvenih usluga, sportski centri za treniranje itd.
- Sportske informacije: ova vrsta proizvoda omogućuje potrošačima da dobiju sve informacije vezane uz određeni sportski događaj, na primjer raspored utakmica, statistike odigranih utakmica itd.

2.2. Vrste sportskog turizma

Sportski turizam je jedan od masovnijih selektivnih oblika turizma i postao je jedan od glavnih elemenata ponude. Odnos između turizma i sporta omogućava sportskom turizmu da postane jedan specifičan oblik turizma koji proširuje turističku ponudu odabrane destinacije.

Oblici sportskog turizma se mogu pojaviti u natjecateljskom, zimsko-rekreacijskom i ljetno-rekreacijskom obliku. Natjecateljski se odnosi na one ljude koji sudjeluju u nekim sportskim događajima, zimsko-rekreacijski podrazumijeva područje planinskih centara i aktivnosti koje su povezane sa zimskim dijelom godine kao što su skijanje, klizanje i slično. Ljetno-rekreacijski

je usmjeren na more, sportove na vodi, tenis i slične aktivnosti koji se izvode u ljetnom periodu godine.

Nostalglični sportski turizam obuhvaća putovanja u mjesta odigravanja velikih sportskih događaja.²¹ Njegovi segmenti i kategorije su:

- Nostalglični sportski turizam – sportski muzeji, slavna sportska mjesta...
- Aktivni sportski turizam – skijanje, zimski sportovi, planinarenje, avanturističke ture...
- Turizam sportskih događaja – mali sportski događaji
- Single-sport activity putovanje – osoba se bavi samo jednom vrstom sporta
- Multiple-sport activity putovanje – osoba se bavi različitim sportovima²²

2.3. Ciljevi razvoja sportskog turizma

Ciljevi razvoja sportskog turizma se usmjeravaju prema društvenoj koristi lokalne zajednice. Uz to se moraju uključiti i elementi sociokulturne sastavnice pri čemu je dobrobit zajednice i stanovništva lokalnog područja u središtu interesa održivog razvoja i sve aktivnosti su krojene prema tome. Organizacijom sportskih aktivnosti na prethodno navedenim područjima jača identitet stanovništva, promovira vlastite vrijednosti, daje značaj očuvanju nasljeđa i može pozitivno utjecati na razmišljanja stanovništva, ukoliko se poštuje najbitniji segment pri realizaciji ovakvog događaja, a to je održivost. „Sportski turizam jedan je od najdinamičnijih komponenti suvremenog turizma i važan je socio-kulturni i ekonomski fenomen.“²³

Održivi razvoj je u određenim trenucima važniji od samog razvoja turizma, jer ukoliko nisu ispunjeni održivi elementi, dolazi do stvaranja kontraefekta u kojemu su nezadovoljni sudionici ponude i potražnje, te cjelokupna slika negativno utječe na određenu destinaciju. Pravila održivog razvoja se razlikuju u zavisnosti od destinacije, gdje će ona biti stroža u područjima nacionalnih parkova i parkova prirode, dok će sa druge strane na sportskim događanjima biti drugačija pravila održivosti kako bi, osim zadovoljstva turista i lokalnog stanovništva, pažnje bila usmjerena i na područja kako bi što je duže moguće bila očuvana. Sportski turizam svoju održivost veže uz resurse na kojima se razvija, a koji su po naravni osjetljivi na prekomjerno iskorištavanje. Neke od karakteristike održivog razvoja sportskog turizma su osjetljivost na vanjske podražaje, oslonjenost na očuvane resurse te volja za čuvanjem identiteta lokalne zajednice

²¹ Gibson H.J., Sport Tourism

²² Rabotić B., Selektivni oblici turizma, str. 79

²³ Radicchi, E. (2013.): Tourism and Sport: Strategic Synergies to Enhance the Sustainable Development of a Local Context. Physical culture and sport, Studies and research , str. 44

Tablica 3: Obilježja održivih turističkih destinacija

OBILJEŽJE	KARAKTERISTIKE
Namjera neodvojivosti	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstriranje menadžmenta održive destinacije • Maksimiziranje ekonomskih koristi za lokalnu zajednicu • Maksimiziranje koristi za zajednice • Maksimiziranje koristi za okoliš • Minimiziranje negativnih učinaka
Kontekst turizma	<ul style="list-style-type: none"> • Dominacija malih i srednjih poduzeća • Loše upravljanje ljudskim resursima; angažiranje nestandardne radne snage • Velika količina planiranja i menadžmenta u destinaciji koja ovisi o javnom sektoru
Perspektiva dionika	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalna zajednica je najvažniji dionik • Turisti traže zadovoljavajuća iskustva • Sustav turizma je u velikoj mjeri odgovoran za postojeći razvoj turizma i pružanje turističkih usluga • Javni sektor u turizmu vidi sredstvo za povećanje prihoda • Ostali dionici uključuju akcijske skupine, gospodarske komore i ostale dionike u području lokalne, regionalne i nacionalne sfere
Mrežna perspektiva	<ul style="list-style-type: none"> • Narav turizma zahtijeva partnerstva i suradnju kako bi se kreirala održiva destinacija
Kompleksni sistemski pristup	<ul style="list-style-type: none"> • Izazovi s kojima se susreću održive destinacije: <ul style="list-style-type: none"> ➤ agenti u sustavu ne djeluju razmišljajući o cjelokupnim ciljevima sustava (održivost) ➤ ne postoji spoznaja o tome koliko su sustavi stabilni i kako će reagirati na promjene ako se s njima suoče

Izvor: Samostalna izvedba autora prema; Fennel&Cooper, Competence in Teaching Mindfulness – Based Courses: Concept, Development and Assessment

Prema tablici se može izvući više zaključaka. Namjera neodvojivosti ističe da je potrebno u što većoj mjeri maksimizirati ekonomske koristi, korist za zajednice, okoliš i minimizirati negativne učinke. To bi značilo da je potrebno djelovanje s najvećom mogućom količinom koristi uz pažnju na održivost svakog pojedinog koraka kako bi se stvorila održiva i uspješna okolina. U kontekstu turizma, obilježje održivih turističkih destinacija su usredotočene na mala i srednja poduzeća, koja su dominantna naspram drugih vrsta, ističe da je loše upravljanje ljudskim resursima izravno povezano sa neadekvatnom radnom snagom koja nije u mogućnosti održati standarde i da je većina planiranja u destinaciji ovisna o javnom sektoru, kao i menadžment

koji je izravno povezan sa istim sektorom. Mrežna perspektiva povezuje turizam sa partnerstvom i suradnjom i govori da je turizam uz ta dva pojma u mogućnosti stvoriti održivu destinaciju. Na kraju tablice su istaknuti kompleksni sistemski pristupi koji izdvajaju dva izazova s kojima se održiva destinacija susreće, a to je da agenti ne razmatraju cjelokupnu sliku održivosti i da se ne može znati koliko će sustavi biti stabilni i kako će reagirati na promjene. To je moguće saznati kada se promjena dogodi, ali je bitno poduzeti sve moguće mjere kako bi se sustav što lakše i bezbolnije prilagodio promjenama.

3. Rukometni kampovi kao sportsko-turistički proizvod

3.1. Rukomet u Hrvatskoj

Rukomet je sport koji se igra po cijelom svijetu, a njegov osnovni cilj je postići što više, a primiti što manje zgoditaka. U ovom se sportu tijekom igre koriste svi oblici kretanja što predstavlja njegovu drugu najvažniju značajku. Za razliku od drugih sportova, svi oblici kretanja se koriste kako u napadačkom, tako i u obrambenom dijelu igre što ga čini najsloženijim sportom. Zahtjeva visoku razinu koordinacije i koncentraciju te uvježbanost tijela kako bi se mogli izvoditi svi elementi i činiti harmoniju pokreta. Sljedeća karakteristika ovog sporta je da se sastoji od sučeljavanja dvije strane, a to su obrambeni i napadački dijelovi. Sukladno tome, rukomet se dijeli na obranu i napad i dvije različite skupine tehničko-taktičkih elemenata.

Rukometna igra utječe na antropološki status igrača što znači da objedinjuje sve sustave kretanja čime se pokreću svi sustavi kretanja i dolazi do razvoja svih mišićnih skupina što omogućava unaprjeđenje motoričkih sposobnosti igrača. Najbitniji element rukometnog razvijanja je da objedinjuje sve činitelje, od tehničkih, taktičkih, fizičkih i ostalih značajki, do organizacijskih i situacijskih elemenata. Svi ovi elementi moraju biti u ravnoteži kako bi se pravilno i uspješno poboljšavali i činili uspješnu cjelinu. Svaki igrač čini jedinku za sebe ali ovisi o suradnji sa ostalima što također ovaj sport čini kompleksnijim jer nije najvažniji pojedinačni rad nego pokušaj povezivanja svih sudionika kako bi došlo do željene izvedbe. „Atraktivnost rukometne igre ogleda u međusobnom nadopunjavanju dinamičnosti, brzine, maksimalnog angažmana, visokog intenziteta i agresivnog sučeljavanja s kreativnošću i kombinatorikom potpunom bogatstvom individualnih motoričkih izričaja.“²⁴

Rukomet je najuspješniji u najtrofejniji sport u Hrvatskoj, iako je jedan od mlađih sportova. Prvi gradovi u Hrvatskoj koji su prihvatili rukometnu igru su bili Varaždin i Zagreb, te se nakon njih ovaj sport počeo širiti i po ostalim dijelovima države. Prva rukometna utakmica je odigrana 1930. godine u Varaždinu²⁵, dok je u Zagrebu odigrana par godina kasnije. U procesu širenja rukometa u Hrvatskoj, osnovana je udruga koja je za cilj imala spajanje istomišljenika i zaljubljenika u ovaj sport, pod nazivom Rukometni savez Hrvatske, koji je djelovao do kraja 20. stoljeća, te je Hrvatska kao tada novonastala država postala članica Svjetske rukometne federacije i Europske rukometne federacije pod imenom Hrvatski rukometni savez. Taj je savez u

²⁴ Rogulj N., Foretić N., Škola rukometa

²⁵ Kramer F., Pinević D., Hrvatski rukomet

narednim godinama uspješno organizirao niz utakmica, prvenstva, turnira i rukometnih kampova sve do danas.

3.2. Planiranje i organizacija rukometnog kampa

Širi cilj organiziranja kampova je popularizirati sport, stvoriti interes kako bi više mladih dobilo motivaciju pokušati se pridružiti ovakvim aktivnostima i sportu u cjelini i kako bi se što više roditelja, djece, sportskih djelatnika, sponzora i sličnih dionika uključilo u ovakav projekt. Hrvatska je iz više razloga odlična destinacija za organizaciju sportskih kampova. Omogućuje organizaciju kampova kako u kontinentalnom dijelu države, tako i u primorju gdje sudionici kampa mogu uživati u primorskoj klimi koja je u većini slučajeva pogodna za fizičke aktivnosti u usporedbi sa kontinentalnom klimom.

Kampovi se organiziraju ljeti zbog mogućnosti sportaša bilo koje uzrasti da u tom razdoblju provede određeni broj dana u kampu. Preko ljeta sportaši imaju ljetnu stanku, kako profesionalni tako i djeca i mladi, stoga je to razdoblje savršeno za organizaciju sportskog kampa. Kampovi za djecu i mlade služe kako bi tijekom ljetnih praznika djeca što bolje i kvalitetnije iskoristila slobodno vrijeme. Oni predstavljaju kombinaciju različitih elemenata koji samo pozitivno mogu utjecati na fizički, psihički i društveni život djece.

Rukometni kamp je organizirani događaj namijenjena sportskim udrugama i trenerima koji okupljaju djecu i mlade. Najvažniji element rukometnog kampa je zadržavanje i privlačenje zainteresiranosti djece i mladih za sport generalno, a u ovom slučaju za rukomet. Rukometni kampovi omogućuju unaprjeđivanje rukometnih vještina, koordinacije i svih ostalih elemenata koji se koriste u rukometu te shvaćanje o važnosti njihovog pravilnog učenja u stvaranju rukometnog stila pojedinca kako bi se kasnije na već stvorene osnove igrača moglo samo nadograđivati dodatno znanje i vještine.

Kampovi omogućuju i proširenje turističke ponude, jer mjesto održavanja kampa može biti oblik marketinga za tu destinaciju, ne nužno za roditelje djece/mladih koji sudjeluju, nego dio prenošenja pozitivnih komentara o određenoj destinaciji koja može poslužiti kao motiv dolazaka većeg broja turista na to područje.

Kada se razmatra opcija stvaranja novog sportskog proizvoda, potrebno je znati koje je korake potrebno poduzeti kako bi se stvorio željeni proizvod. Slika 3. prikazuje cijeli proces razvoja novog sportskog proizvoda.

Slika 4: Proces razvoja novog sportskog proizvoda

Izvor: Samostalna izvedba autora prema: Smith, A.C.T. (2008): Introduction to Sports Marketing, Elsevier Ltd., str. 112.

1. korak - Razmotriti mogućnosti novog proizvoda

Ovaj korak podrazumijeva kretanje i napredak novih ideja. Prikupljanje novih ideja se može razviti sa više vrsta pristupa. Među najčešćima je istraživanje konkurenata i drugih poduzeća, savjetovanje sa djelatnicima i potrošačima i slično.

2. korak - Razmotriti mogućnosti novog proizvoda

Ovaj korak podrazumijeva kretanje i napredak novih ideja. Prikupljanje novih ideja se može razviti sa više vrsta pristupa. Među najčešćima je istraživanje konkurenata i drugih poduzeća, savjetovanje sa djelatnicima i potrošačima i slično.

3. korak - Poredati prioritete i mogućnosti

Zadatak ovog koraka je sagledavanje i razmatranje svih ideja, mogućnosti i odabir ideje koja se uklapa u zadane ciljeve. Ovaj korak je bitan zbog shvaćanja kompletne slike valjanosti proizvoda s obzirom na ostale komponente, no ne nužno financijski.

4. korak - Odabrati i testirati novi proizvod

Ovaj je korak bitan u procjeni ideja koje su odabrane u drugom koraku. Proučavaju se najbolje rangirane ideje i određuje se njihov potencijal. Također se procjenjuje izvedivost ideje i provode se različite analize i dodatna istraživanja i testiranja. Potrošačima se daje opis novog proizvoda i vrši se ispitivanje iz kojeg se doznaje u kojoj su mjeri spremni kupiti/koristiti ovaj proizvod.

5. korak - Odrediti komponente proizvoda i elemente marketinškog miksa. Ovaj korak se razmatra nakon procjene izvedivosti novog proizvoda, tržišnog ispitivanja i testiranja. U ovom se dijelu procesa donosi konačna odluka. Moguće je da se u ovom koraku proizvod i odbije, te se odabire sljedeći proizvod. Ako su rezultati pozitivni, te se proizvod prihvati, radi se na finalnim komponentama.

6. korak - Uvesti novi proizvod na tržište

Ukoliko je proizvod prošao potrebna testiranja i odobren je, spreman je za uvođenje a tržište. Radi se plan uvođenja proizvoda koji uključuje sve elemente marketinškog miksa.

3.3. Glavni organizacijski elementi

Sve značajke sportskih kampova se u potpunosti odnose i na rukometne kampove. Osnovne organizacijske elemente rukometnog kampa čine:

1. Lokacija
2. Infrastruktura
3. Plan i program kampa

To su neizostavni elementi bez kojih održavanje rukometnog kampa ne bi bilo moguće. Potrebno je podjednako se posvetiti svakom od ovih elemenata kako bi funkcioniranje kampa bilo skladno i organizirano, te kako bi se pružio kvalitetan boravak sudionicima. Isti se i organiziraju tako da se prvo odabere lokacija održavanja kampa. Lokacija može biti smještena u gradovima ili izvan njih. I jedan i drugi izbor nosi svoje prednosti. Kamp smješten u gradu daje lakši pristup svim mjestima koje su smještene u tom gradu. Omogućuje sudionicima kampa razgledavanje grada, dok kamp smješten izvan grada ili u nekom manjem mjestu omogućava boravak u prirodi i bavljenje aktivnostima izvan ustanova. Sljedeće što je potrebno za organizaciju kampa je infrastruktura. Osim potrebnih ulaganja u izgradnju ili adaptaciju objekata je bitno i odrediti uvjete rada i smještaja za sudionike. Dvorane za igru i područja koja mogu biti na otvorenom za treniranje moraju zadovoljavati uvjete za prihvata veće količine sportaša. Ako se radi o vanjskim terenima ili atletskim stazama, one također moraju biti u zadovoljavajućem stanju kako bi sigurnost i udobnost bila prisutna pri izvršavanju zadataka. Smještaj u kojemu su smješteni sudionici mora uzimati u obzir veći broj djece/mladih smještenih na istom mjestu, no sa druge strane može i sadržavati sobe sa većim brojem kreveta pošto se ne radi o odraslim osobama, nego o djeci kojima se poboljšava društvena komunikacija s drugom nepoznatom djecom. Smještaj se u većini slučajeva nalazi ili u sklopu kampa ili nedaleko od dvorane kako bi se olakšao pristup i kako se ne bi izgubilo puno vremena na putovanje do mjesta održavanja treninga, jer se u ljetnim kampovima treninzi održavaju dva puta dnevno.

Daljnja točka u realizaciji organiziranja kampa je plan i program kampa. Program treniranja sastavljaju stručne, iskusne osobe koje uzimaju u obzir dob i spol djece, što je zapravo i najvažnija informacija, te po procjeni mogu svakodnevno mijenjati program treninga. Dnevni/više-dnevni plan ostalih slobodnih aktivnosti su također prilagođeni treninzima, te se uzima u obzir

da ne bude prenaporno te da djeca na kraju dana budu zadovoljna omjerom treninga i zabave. Može se reći da dnevni plan aktivnosti nadopunjuje program treninga, te da je fokus usmjeren na treniranje u prihvatljivim količinama u kombinaciji sa druženjem.

Osim osnovnih postoje mnogi drugi sporedni elementi koji su također važni i koji u kombinaciji sa osnovnim elementima nadograđuju sadržaj kampa. To su sponzori, širenje popularnosti turističke destinacije grada u kojemu se kamp održava, ulaganje u opremu sudionika (majice sa logom kampa), usmjeravanje na širenje ideja kampa preko dostupnih platformi i slično.

Uz navedene elemente jedan od bitnih segmenata je sposobno stručno osoblje jer ono može najviše raditi na poboljšanju kvalitete i povećanju zadovoljstva sudionika. Stručno osoblje omogućava da se treninzi izvode u skladu sa mogućnostima sudionika i stvara ugodnu sredinu za rad kako bi svaki pojedinac pokazao svoj maksimum.

3.4. Primjeri kampova

Kao što je već poznato, rukomet je jedan od najpopularnijih sportova na svijetu, pogotovo u Europi, pa skladno tome se održavaju rukometni kampovi diljem svijeta i Hrvatske. Najpoznatiji rukometni kamp u Hrvatskoj je onaj kojeg organizira Hrvatski rukometni savez.

Kamp Hrvatskog rukometnog saveza se duži niz godina održavao u Crikvenici, ali zbog potražnje i popularnosti je 2012. godine premješten u Zadar. U Zadru se održavao sve do ove godine, te je 2023. godine održan u Umagu.²⁶ Organiziran je uz pomoć Grada Umaga i sponzora Janaf. Kamp je u suradnji sa Stella Maris resortom predvodio ovogodišnji kamp. Sudionici u kampu ostaju šest dana, nakon čega se vraćaju svojim kućama, te nakon njih se organiziraju daljnje aktivnosti za ostale skupine različitih uzrasta.

Svakodnevno su organizirani treninzi i utakmice, te je organizirano slobodno vrijeme društvenim igrama, gledanjem filmova, plesom, druženjem... Svake godine u HRS-ov kamp dolaze poznati rukometaši i rukometašice i sudionici ih imaju mogućnost upoznati, slikati se s njima, dobiti autogram i slično.

Jedan dan u kampu je organiziran na način da se odradi jutarnji trening prije vrućina, zatim kupanje, dogovor o planu za ostatak dana te nakon toga slobodno vrijeme za druženje. Navečer slijedi drugi trening te ekipna večera. Dan također završava sa sastankom kako bi se znao program za sutrašnji dan.

Kamp Hrvatskog rukometnog saveza razvrstava sudionike u grupe kako bi se olakšala organizacija, te može poslužiti kao odlična prilika za prepoznavanje potencijalnih mladih igrača/ica,

²⁶ Službena stranica Hrvatskog rukometnog saveza (<https://hrs.hr/kamp/>)

te isti oni mogu biti pozvani u selekcije ili mlađe uzraste reprezentacije. Ovaj kamp je najpopularniji u Hrvatskoj i zbog njegovog dugogodišnjeg djelovanja je jako dobro organiziran i svake godine privlači sve više i više mladih.

Pošto je hrvatski sport već godinama visoko rangiran na sportskim scenama, može se navesti još pokoji rukometni kamp u Hrvatskoj, ali i šire koji također godinama dobivaju na popularnosti i imaju odličnu organizaciju. Prvo se može navesti Međunarodni rukometni kamp za dječake i djevojčice RK Maksimir Pastela. Sudionici mogu biti djevojčice i dječaci u dobi od 8 do 18 godina. U programu se uzima u obzir individualan i grupni rad, te rad na rukometnim tehnikama. Kamp se organizira od 2010. godine u Trogiru, te osim djece iz Hrvatske u ovom su kampu sudjelovala djeca iz Norveške, Švedske, Češke, Austrije i Švicarske.²⁷

Sljedeći je rukometni ljetni rukometni kamp u Biogradu. Dobne skupine koje uključuje ovaj kamp su dječaci do 10 godina. Traje sedam dana, te su dječaci smješteni u Hotelu Adria Biograd. Osnivač i organizatori su Handball Education, Robert Papić i EHF Master Coach.²⁸ Kamp je smješten na moru te omogućuje dječacima uz treninge, zabavu na obali i kupanje. Kamp je pod okriljem rukometnog kluba Metalac, te uz uspješnu povijest kluba, za cilj su postavili podučavanje mladih generacija.

Treći, ali ne manje važan je Sveti Martin na Muri. To je mjesto koje uz prirodne ljepote krajolika organizira kamp, te sadrži mnoge kvalitetne sadržaje koje ga čine izvrsnim sportskim centrom. Također je usmjeren na obuku djevojčica i dječaka mlađih uzrasta te njihovim tehničkim unaprjeđenjem rukometnih vještina. Ovaj se kamp može pohvaliti posjedovanjem opreme i osoblja za brojne sportove, što ga i čini izvrsnim za razvoj mladih igrača/ica. Ističu da se priprema mladih sportaša usmjerava i na kondicijsku pripremu gdje se mlade sportaše miče s klasične ravne podloge i omogućuje im se da osjete neravne i brdovito tlo. Kompleks Sveti Martin na Muri sudionicima osigurava stručni tim, sportski napredak, individualni pristup, interaktivne radionice, edukativna predavanja, vrhunske uvjete, dodatni sadržaj i dobru zabavu.

29

U Hrvatskoj postoje objekti koji mogu poslužiti kao trening kampovi, ali ne nužno kao rukometni kampovi. Rukometni trening kamp Rijeka na Kostreni i Rukometni trening kamp Opatija su dva kompleksa u Primorsko-goranskoj županiji koji bi bili u mogućnosti organizirati

²⁷ Službena stranica rukometnog kluba Maksimir Pastela; <http://web.rkmaksimir-pastela.hr/index.php/kamp/kamp-2017>

²⁸ Službena stranica ljetnog kampa Biograd; ([Rukometni kamp Biograd - Rukometni klub Metalac \(rukometalac.com\)](#))

²⁹ Službena stranica; Let's play camp ([Naslovnica - Let's Play Camp \(letsplaycamp.com\)](#))

ljetni kamp i koji imaju sposobnost organizirati prijevoz, utakmice i smještaj, no ta dva kompleksa nemaju organizirani rukometni kamp poznat na području Hrvatske, ali je itekako u mogućnosti organizirati višednevne državne, a i internacionalne turnire.

3.5. Prijedlozi za poboljšanje

U ovom dijelu rada se iznose prijedlozi za poboljšanje kvalitete i sadržaja rukometnih kampova, te ideje za širenje i stvaranje novih lokacija za ovakvu vrstu kampa.

Nosiocima ponude je cilj što više približiti se željama i zahtjevima turista. Kako u turizmu, tako i u sportu, težnja je za poboljšanjem svih aspekata kako bi cjelina uspješno funkcionirala. U bilo kojem području istraživanja poboljšanja, najsigurniji način koji bi približio nosiocima ponude uvid u glavne segmente zadovoljstva potražnje bi bilo ispitivanje u kojemu bi, u okviru unaprjeđenja sportskog turizma, kod turista ispitivale njihove primarne sportske aktivnosti koje su ih potaknule na dolazak u određenu destinaciju, njihova mišljenja o mogućnostima poboljšanja tih aktivnosti, te aktivnosti koje bi njih zadovoljile a nisu dostupne na tom području, odnosno za svako područje zasebno. Na taj bi se način saznala glavna odrednica zadovoljstva, aktivnosti u koje ne trebaju krucijalna ulaganja i također ona koja trebaju. Ovakva istraživanja bi bila usmjerena na ispitivanje svih vrsta sportskih sudionika u sportskim aktivnostima, dok sa druge strane bi također bilo poželjno stvaranje istraživanja u aspektu profesionalnih/polu profesionalnih sportskih događanja, u ovom slučaju rukometnih kampova. U tom bi istraživanju bili primarno uključena stručna skupina ljudi koji sudjeluju u organizacijskom dijelu rukovođenja određenog rukometnog kampa. To bi se prvotno odnosilo na trenere koji bi izrazili svoje mišljenje o mogućim promjenama i na koji bi se način određeni rukometni kamp mogao poboljšati kako bi rad bio kvalitetniji i kako bi sudionici bili maksimalno zadovoljni sadržajem.

Sljedeći korak u poboljšanju bi bilo ulaganje u sport u cijelosti. Ulaganjem u sport kao aktivnost bi se prvo stvorila veća zainteresiranost i sve više djece bi počelo sudjelovati u sportu. Prvi korak je ulaganje u samu infrastrukturu, kako bi sportaši imali zadovoljavajuće uvjete i kako ne bi dolazilo do nemogućnosti treniranja i odrađivanja zamišljenih elemenata zbog manjka opreme ili lošeg stanja mjesta za treniranje. Kada bi se uložilo u sportske dvorane (također i školske), djeca bi bila motiviranija i ne bi bilo potencijalnih opasnosti, te bi mogli odrađivati svoje aktivnosti u prilagođenim uvjetima. Kada bi upravo ta djeca nastavila bavljenjem sportom, razvijali bi se po uzrastima, te jednog dana stvorili mogućnost profesionalnog bavljenja sportom. Također je u to uključeno i ulaganje u upravni segment kluba, gdje bi treneri bili zadovoljavajuće plaćeni, te također imali veću motivaciju.

Nakon što bi se stvorili čvrsti temelji sa prethodno nabrojanim elementima, došlo bi na red i ulaganje u dodatne aktivnosti, kao što su kampovi. Unaprjeđivanje postojećih i gradnja novih bi rezultirala puno većim brojem zainteresiranih koji bi kasnije doveli određeni sport na višu razinu na razini države, kasnije i šire. I nakon toga se omogućuju mladima da na televiziji gledaju i prate reprezentacije države, što je jedan veliki indirektni poticaj djeci koja maštaju o tome što gledaju na televiziji.

U Hrvatskoj postoje brojna područja koja bi bila pogodna za izgradnju rukometnih kampova, bilo to u kontinentalnom ili primorskom dijelu. Kao primjer bi uzela područje pod imenom Begovo Razdolje. Ono se nalazi u Gorskom kotaru, u općini Mrkopalj. Jedino je naseljeno mjesto iznad tisuću metara. Mali broj stanovnika koji živi na tom području se bavi uglavnom šumarstvom, dok je seoski i aktivni turizam ondje glavna odrednica. Omogućava planinarenje, alpinizam, orijentacijsko trčanje i slično. Baš zbog tih svojih karakteristika i visokog položaja bi bilo idealno za projekt stvaranja sportskog kampa. Slaba naseljenost te teritorijalni prostor omogućuje gradnju kompleksa koji bi bio svega sat vremena udaljen od mora, te bi se pružala mogućnost pripreme sportaša u dvije vrste klime, stoga se pruža i veća mogućnost sadržaja.

Osim klasičnih sportskih kampova, mogu se i organizirati oni koji su usmjereni na djecu i mlade sa fizičkim, psihičkim ili sličnim problemima. Drugim riječima, za one koji nisu u mogućnosti zbog određenog razloga boraviti u većoj skupini i trebaju malo drugačiju ili veću njegu, pozornost i brigu. Primjer toga je sportski kamp na moru za djecu koja boluju od astme. Astma kamp je specijaliziran za rad s djecom koja boluju od astme i na taj način su djeca uključena u svakodnevne aktivnosti pri čemu su prisutni stručni ljudi koji kontroliraju bolest, borave sa djecom u prigodnoj klimi i educiraju o pravilnom praćenju i kontroli astme što je odlično za djecu koja trebaju što mlađi početi učiti o načinima rješavanja njihovog zdravstvenog problema i biti upućeni u ozbiljnost njihovog stanja.

Kod svih navedenih mogućnosti poboljšanja bitna je lokalna samouprava koja mora imati afinitete unaprjeđenja turizma, sporta ili u ovom slučaju kombinacije ta dva elementa. Sve ove kampove treba pratiti i unaprjeđenje turizma lokalnog stanovništva koji se na tom području uglavnom bave privatnim iznajmljivanjem. Neizostavna je i lokalna gastronomija te upoznavanje sa ljepotama manje popularnih destinacija naše države. Kako bi turistička destinacija bila uspješna potrebno je odabrati odgovarajući splet promotivnih aktivnosti i prilagoditi ih sportskom turizmu.

4. Zaključak

Sport kao aktivnost je važna sastavnica ljudskih života, te je sportska aktivnost bilo koje vrste pozitivno utječe na ljudski organizam i um. Organizacija sportskih događaja je pozitivna ne samo za sudionike događaja, već i za gledatelje koji su u mogućnosti pasivno sudjelovati u bilo kojoj vrsti sportskog događaja. Sportski je turizam u vrhu popularnosti dolazaka turista, te se i određeni broj turista koji dolaze bez nauma sudjelovanja sportskih aktivnosti pronadu u situaciji korištenja sportskih usluga. Vrlo je važno ljude motivirati na bavljenje bilo kakvom aktivnosti, a turizam ima mogućnost da na razne načine stvori kvalitetnu sportsku turističku ponudu.

Sudjelovanjem djece u kampovima stvara se pozitivno okruženje u kojoj su djeca u mogućnosti prepoznati i doživjeti pozitivne strane bavljenja sportom koji ih, osim tjelesne aktivnosti, uči društvenim ponašanjem i sudjelovanjem u grupi vršnjaka van školskih klupa. Unaprijeđenje i ulaganje u sportske kampove pozitivno utječe na sve grane društva i ekonomije, te može služiti kao dobar turistički proizvod za promoviranje i privlačenje još više turista u našu državu.

Iako su sportski (rukometni) kampovi specifična manifestacija u kojoj nije uobičajeno da sudjeluju svi, nego djeca koja se bave rukometom u klubovima u svom gradu, oni mogu pokrenuti lavinu dolazaka djece upravo iz sportske sfere, gdje su ostala djeca u mogućnosti vidjeti sve pozitivne strane dolaska i sudjelovanja u ovakvom sportskom događaju.

Uz mogućnost dodatnog ispitivanja i proučavanja mogućih unaprijeđenja u neke od elemenata rukometnog kampa, ovakav vid organizirane aktivnosti može dovesti na još veću razinu popularnosti ne samo u Hrvatskoj, već i šire, što stvara mogućnost organiziranja i internacionalnih dolazaka i stvaranja miješanih skupina djece, te se stvara harmonija tehnike i sposobnosti koja može rezultirati još većim stupnjem kvalitete rukometa u budućnosti.

Bibliografija

Avelini Holjevac Ivanka, Ekonomski aspekti sporta i turizma, Zagreb, 1999.

Bartoluci, Mato, Škorić, Sanela, Stranešić, Zrinka; Sports tourism offer in Croatia. Zagreb: Poslovna Izvrsnost. 2016.

Bartoluci, Mato (2006.). Unapređenje kvalitete sportsko-rekreativnih sadržaja u hrvatskom turizmu, Zbornik radova 15. ljetne škole kineziologa RH "Kvaliteta rada u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije", Zagreb, 2006.

Bartoluci Mato; Ekonomski aspekti sporta i turizma, Zagreb, 1999.

Bartoluci, Mato, Čavlek, N. i suradnici. Turizam i sport- razvojni aspekti. Zagreb. Školska knjiga. 2007.

Buble Marin, Menadžment u sportu i turizmu, Split, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 2004.

Čavlek Nevenka, Ekonomski aspekti sporta i turizma; Zagreb 1999.

Došen Leona, Sportski turizam u Republici Hrvatskoj, Sveučilište u Zagrebu, 2021.

Gibson J. Heather, Sport Tourism, 1998.

Ivetić Neven, Sport i društvo, Varaždinski učitelj-digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje, Varaždin, 2022.

Leksikografski Zavod Miroslav Krleža, Hrvatska enciklopedija

Koontz Harold , Donnell James H., Dr. Babasaheb Ambedkar Open University Ahmedabad, 2015.

Kramer Fredi, Pinević Dražen, Hrvatski rukomet, Zagreb, 2009.

Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, Turizam u brojkama, Turistički promet po županijama ([210708_Turizamubrojkama2020.pdf \(gov.hr\)](#))

Osmanagić Bedenik, Benchmarking kao instrument suvremenog kontrolinga, 2006.

Papić Marija i Robert, Učenje kreativnosti u sportu, Zagreb, 2012.

Rabotić Branislav; Selektivni oblici turizma, Visoka turistička škola strukovnih studija, Beograd, 2013.

Radicchi, Elena: Tourism and Sport: Strategic Synergies to Enhance the Sustainable Development of a Local Context. Physical culture and sport, Studies and research , 2013.

Rogulj Nenad, Foretić Nikola, Škola rukometa, Split, 2007.

Sindik Joško, Sport za svako dijete, Zagreb. 2008.

Službena stranica Hrvatskog rukometnog saveza (<https://hrs.hr/kamp/>)

Službena stranica rukometnog kluba Maksimir Pastela; (<http://web.rkmaksimir-pastela.hr/index.php/kamp/kamp-2017>)

Službena stranica ljetnog kampa Biograd; ([Rukometni kamp Biograd - Rukometni klub Metalac \(rukometalac.com\)](http://Rukometni.kamp.Biograd-Rukometni.klub.Metalac.rukometalac.com))

Službena stranica; Let's play camp ([Naslovnica - Let's Play Camp \(letsplaycamp.com\)](http://Naslovnica-Let's.Play.Camp.letsplaycamp.com))

Subotić Nikolina; Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi, Sveučilište u Zagrebu, 2016.

Šerfez Martina, Benchmarking u turizmu, Pula, 2018.

Štoković Igor.: "Benchmarking u turizmu", Ekonomski pregled, 55 (1-2), 2004., <https://hrcak.srce.hr/14803> (pristupljeno 10.8.2022.)

UNWTO; INTERNATIONAL CONFERENCE ON TOURISM AND SPORTS. 2016.

UNWTO - Sport Tourism, <https://www.unwto.org/sport-tourism/> (23.07.2022.)

Popis tablica, grafikona i slika

Tablice

Tablica 1. Prihodi od turizma	13
Tablica 2. Deset gradova i općina s najvećim turističkim prometom	15
Tablica 3. Obilježja održivih turističkih destinacija	18

Grafikoni

Grafikon 1. BDP i prihodi od turizma 2022. (2021.) godine	7
Grafikon 2. Dnevno vrijeme provedeno u igri	13

Slike

Slika 1. Pozicioniranje sportskih turista	9
Slika 2. Sastavnice sportskog proizvoda	11
Slika 3. Proces razvoja novog sportskog proizvoda	16
Slika 4. Interakcije 4 regije ljudskog razvoja	22